

Tādu zēnu nav nekur citur!

Šajās dienās Skrundas legēnda – vīru ansamblis Vecie zēni – gatavojas 25 gadu jubilejas koncertam, uz kuru ikviens laipni aicināts 22. martā plkst. 14.00 Skrundas kultūras namā. **Satikās jau senāk** Tie 25 gadi ir tāds nosacīts skaitlis, jo gandrīz visi Vecie zēni nāk no kādreiz pazīstamā vīru kora Skrunda, kurš beidza pastāvēt 1997. gadā. Bet jau labu laiku pirms tam bija sadziedājušies bijušie Latvijas armijas karavīri, kas aktīvi piedalījās valsts neatkarības atjaunošanā. Oficiālie šūpuļsvētki saistīti ar Latvijas Nacionālo karavīru biedrības dibināšanas koncertu, kad, saklausījušies Eduardu Rozenštrauhu, Ēvaldu Valteru un citus dziedošos cīņu biedrus, Skrundas zēni nolēma ar leģionāru dziesmām publiski tautai atgādināt par latvju zēnu varonību. Sākumā neesot bijis ne rakstītu vārdu, ne nošu. Vīri tās zināja no galvas, jo dziedāja kopš jaunības dienām. **Lai vai kādi vēji pūš** Kā norāda ansambļa mākslinieciskais vadītājs Viesturs Meļķis, visi vīri esot vairāk vai mazāk pārbaudīti. Kopš iepriekšējās apaļās jubilejas, kas svinēta pirms pieciem gadiem, trīs diemžēl ir atstājuši šo sauli: Leons Reinkops, Ansis Jankovskis un Kristis Štrāls (saukts par Robīti). Pirmsākumos bijis vesels ducis leģionāru, uz skatuves stāvējuši pat divās rindās. Tagad vēl turas divi īstie Latvijas armijas karavīri. „Re, vienā galā Imants Plācis, otrā – Jānis Blūms, bet pa vidu mēs – tie jauniesaucamie,” nosmej V.Meļķis. „Vēl ir viens rezervists Balodis, bet veselības dēļ viņu saudzējam.” Sarunā pa jokam tiek izmestas daudzas asprātīgas atziņas. Ar dziesmu un prieku pa dzīvi, lai vai kādi vēju pūš – tāds ir Veco zēnu moto. **Draugi un draudzenes** Jubilejas koncertā pie skrundeniekiem atbraukšot viesu ansamblī no Nīcas, Durbes, Pastendes, Talsiem, Sabiles, Laidzes, Cīravas, Grobiņas. Visus pat prātā

nevarot paturēt, tik daudz draugu saradies. „Protams, ka lielākoties meitenes,” tā atkal mākslinieciskais vadītājs. Jo dziedošu vīru Latvijā kļūst arvien mazāk. Kur nu vēl tādu kā Skrundā! Nebūs par stipru teikts, ka tāds senioru ansamblis ir vienīgais visā valstī.

Četras mapes dziesmu Pārsteigumus koncertā gan zēni nesola, jo dziesmas kārtīgi iedziedātas. Izcelt varot divas novadnieka Edgara Račevska dziesmas ar Artura Henriņa (arī skrundenieka) vārdiem, kas rakstītas dziedošajiem vīriem kā veltījums Skrundai. 25 gados repertuārs esot gana mainījies. V.Meļķim plauktā ir četras lielas mapes, pilnas ar kādreiz dziedātām dziesmu lapām. Sākumā, kad pamatsastāvā bija karavīri, lielākoties dziedātas pazīstamas leģionāru dziesmas. Tad dziedātāji mainījās, ienāca jaunas vēsmas, savu tiesu prasīja festivāli un skates ar obligāto repertuāru. Ik gadu pa piecām sešām dziesmām vajadzējis iemācīties. Bet tajā lielajā vācelē neesot tādu, kas nepatiktu. Grūti katram nosaukt arī vienu vismīļāko. „Ja kāds zina tikai piecas dziesmas, tad varbūt var vienu izcelt, bet starp simtiem ir vismaz pārdesmit sirdij tuvu,” skaidro Artūrs Reinholds.

Līdz lielajiem Imants Plācis saka: „Nāku te tāpēc, ka man patīk dziedāt. Esmu to darījis no mazām dienām – vilcis līdz jauniem un veciem. Pat tad, kad mēs, 1926. gadā dzimušo jauniešu bariņš, nonācām gūstā, arī daudz dziedājām par spīti drūmajām dienām. Vēlāk izmantoju katru iespēju dziedāt kādā kolektīvā: korī vai ansablī. Tikai pēdējos gados spēka nav atnākt. Tad nu pirms jubilejas lielu godu man parādīja un pierunāja uzstāties.” Mākslinieciskais vadītājs gan iebilst, ka tā vis neesot: arī citās jubilejās Imants esot klāt kā štikis. „Viņam ir viena nelaime – tiklīdz saož alkoholu, tā pagriež muguru,” ķircina V.Meļķis. Bet bijušais taksists nepaliek atbildi parādā: „Kādam taču jūs ir jāsavāc!”

Pielīp, ka ne atkauties Arī Vinards Kolerts sevi ar dziesmu saista kopš ganu puikas gaitām. Pie Vecajiem zēniem atnācis pēc kora likvidēšanas. „Nav man tādu dziesmu, kas nepatiktu. Ir dažas, ko tik ātri nevar iemācīties, bet citas atkal pēc pirmās reizēs pielīp, ka ne atkauties. Pietiek padzirdēt, tā melniņš rokā,” atzīst V.Kolerts. „Es šeit pēc stāža esmu jaunākais,” teic Aivars Braslis. „Atnācu tikai pirms gada, vēl jau tikai mācos. Ilgs laiks pagāja, līdz saņēmu drosmi.”

Gaitas pierakstītas Jānis Blūms ir viens no ansambļa dibinātājiem. Pedantiski pierakstījis koncertus, izbraukumus, skates u.c., pat dziesmas saskaitījis un nobrauktos kilometrus. Lielākie lauri plūkti pirms desmit gadiem Latvijas senioru vokālo ansambļu skatē Tumē, kad līdz ar 1. vietu iegūta Kultūras ministrijas prēmija. „Kā to iztērējām? Mēs jau bijām atbraukuši mājās, kad uzzinājām par balvu. Ballīti gan uztaisījām,” tā V.Meļķis. „Vēl daudzās skatēs esam piedalījušies. Bet tā bija kulminācija un pārsteigums pašiem. Pēc tam izdevās izcīnīt balvu citā kategorijā. Kādreiz teica – ideoloģiskā audzināšana, tagad – patriotiskā izglītošana. Vienā tādā pasākumā dabūjām 1. vietu. Arī tādu žūksnīti naudas piešķīra! Varējām uzdziedāt vēl lustīgāk!”

Kamēr balss skan „Dziedāšana ir tāds pieradums, gandrīz kā atkarība. Vienlaikus arī pierādījums, ka tu vēl kaut ko vari,” atzīst J.Blūms. „Tēvam bija tāda bieza dziesmu grāmata ādas vākos. Vienmēr ņēma līdzī, ciemos ejot. Aizgāju zaldātos, tur dziedājām katru vakaru pēc mācībām, dziedājām visur, kur bija jāgaida, stacijās, pusdienu pārtraukumos. Vienīgi lēģerī nedziedājām, tur nedzirdēja ne smieklus, ne dziesmas. Paņēma krievos, un atkal dziedājām. Atnācām mājās, turpinājām. Daudz mīļu dziesmu, starp tām arī tādas, ko grūti padziedāt, jo kamols kaklā sprūst no atmiņām.”

Intervijas beigās sirmā vīrs nosmej jau no citiem dziedātājiem dzirdēto dziesmas frāzi: „Dziedu, kamēr balss man skan, dzeru, kamēr krītu!”

Gandrīz kā radinieki A.Reinholds no

Rudbāržiem uz Skrundu dziedāt brauc daudz ilgāk par ceturtdaļgadsimtu. „Sāku, kad vēl dzīvoju Raņķos, kur tas laiks!” vīrs met ar roku. „Jau kopš vīru kora visi esam gandrīz kā radinieki. Ja nebūtu mēģinājumu, liktos, ka ģimene izjukusi. Vasaras brīvdienās nevaru saprast, ko iesākt, jo nav jābrauc dziedāt.” „Es šitai barā esmu kādus desmit gadus,” saka raņķenieks Jānis Storķis. „Ātrāk nenācu, kamēr nerasniedzu cienījamu vecumu un neaizgāju pensijā. Bet tāpat kā citi esmu dziedot dzimis, dziedot audzis. Padomju laikā skolā bija jādzied obligāti. Žēl, ka tagad vairs tā nav. Tāpēc arī jaunie nedzied.” **Atmiņa kā pulkstenis** Arī pēc gadiem jaunākais vecais zēns Vilnis Grāvelis audzis dziedošā ģimenē un kādreiz dziedājis korī. „Ģimenē un rados bija cilvēki, kas karojuši, bijuši arī Latvijas armijā. Zilo lakatiņu un līdzīgas dziesmas biju daudz dzirdējis. Taču tik viegli nemaz nevarēju ansambli iekļūt. Pirms piecdesmit gadu sasniegšanas tas pat likās neiespējami. Vīri gan neteica kategorisku nē, bet lika noprast, ka jāpagaida. Kad pirms kādiem septiņiem gadiem mati nedaudz sirmi iekrāsājās, tad konkursu izturēju. Tagad esmu pieradis, bet sākums bija bikls, es tā sēdēju un ar sajūsmu klausījos, ko tik tie vīri piedzīvojuši! Galvas viņiem kā enciklopēdija, atmiņa kā pulkstenis. Joprojām esmu jauniņais un varu teikt, ka man ir liels gods būt kopā ar viņiem.” **Jāizdod kopotie raksti** Kopš pirmā kopmēģinājuma Veco zēnu koncertmeistars ir Skrundas mūzikas skolas direktors Jānis Āboliņš: „Ansamblis man ir viss vienā: darbs un pienākums, vienlaikus patikšana, spēlēšana, izbraukšana. Sākums nebija viegls. Vīri nodziedāja senās aizliegtās dziesmas, es tās pēc dzirdes vien pierakstīju, jo tad nošu pierakstus nekur nevarēja tām dabūt. Tagad jau var domāt par kopotajiem rakstiem.” „Šie vīri ir dziedājuši pie tādiem lielmeistariem kā Vīgners, Mednis, Dūmiņš, Kokars, Račevskis. Viņi iemācījuši to labi darīt. Tāpēc arī jāturpina,” uzskata V.Meļķis. „Vēl jau mums diezgan labi iznāk. Manuprāt, mēs dziedam nu vismaz klausāmi. Var jau kā senāk: apsēsties pie galda pēc lieliem darbiem, iedzert aliņu un padziedāt. Bet, ja grib labi dziedāt, tad ir jāpiestrādā. Tāpēc es apbrīnoju savus vīrus. Kādreiz, kad bija vīru koris, ar diriģenti Aiju Kukuli apbraukājām māju pēc mājas lūgdamies, lai nāk dziedāt. Tagad es neatceros nevienu kavētu mēģinājumu. Tas nav iedomājams!” *** • 25 gadus Vecie zēni uzstājušies 480 reizes. • Nodziedātas 3100 dziesmas. • Ceļā uz koncertiem pavadītas ap 600 stundas, nobraukti vairāk nekā 40600 kilometru. • Šobrīd ansambli dzied: Aivars Braslis, Vilnis Grāvelis, Arvīds Kalniņš, Vinards Kolerts, Artūrs Reinholds, Jānis Storķis, Jānis Blūms, ansambļa mākslinieciskais vadītājs Viesturs Meļķis un goda viesis Imants Plācis. • Pastāvīgā koncertmeistara Jāņa Āboliņa aizņemtības brīžos izlīdzējusi Antra Zuntne, 1997. gadā mākslinieciskā vadītāja bija Sarmīte Pavilaite. • 21 gadu kopā ar Veciem zēniem dziedājis Voldemārs Balodis. Viņsaulē aizvadīti: Arnis Gulbis, Ernests Felds, Rūdolfs Neilands, Arvīds Goba, Vilis kalniņš, Kristis Meļķis, Kristis Štrāls, Leons Reinkops un Ansis Jankovskis. Kādu brīdi ansambli piedalījušies Andris Zankovskis, Andris Ozols un Andris Vecvagars. Informācija pārpublicēta no laikraksta "Kurzemieks" (19.03.2014) Teksts: Daina Tāfelberga Foto: Irita Timbare